

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

URZĄD GMINY KOZY
SEKRETARIAT
Wpł. 13. 09. 2021
Nr z rejestru

LKA.410.007.07.2021/P/21/066

Katowice, dnia 8 września 2021 r.

Pan
Jacek Kaliński
Wójt
Gminy Kozy

Szanowny Panie Wójcie,

Na podstawie art. 61b ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2020 r. poz. 1200), przesyłam w załączeniu wystąpienie pokontrolne z dnia 29 czerwca 2021 r. (Nr LKA.410.007.07.2021/P/21/066), skierowane do Pana Wójta w związku z kontrolą pn. „Zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi pochodzącymi z obszarów nieskanalizowanych”, po zmianach uwzględniających treść Uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli.

Załącznik: 1 (tekst zmienionego wystąpienia pokontrolnego).

2 przesłanie

WICEDYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach

[Signature]
Mariusz Marquardt

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.007.07.2021

Pan
Jacek Kaliński
Wójt Gminy Kozy
ul. Krakowska 4
43-340 Kozy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.136.2021
Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 6 września 2021 r.

P/21/066 – Zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi pochodzącymi z obszarów nieskanalizowanych

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Sprawowany przez Gminę Kozy nadzór nad gospodarką ściekową na terenach nieskanalizowanych nie zapewnił skutecznego usuwania i oczyszczania nieczystości ciekłych, wskutek czego, w latach 2019-2020 na terenie Gminy do środowiska w stanie nieoczyszczonym trafiło 92 793,2 m³ ścieków⁶.

Gmina zapewniła odbiór i oczyszczenie ścieków przesłanych systemem kanalizacji sanitarnej do Oczyszczalni Ścieków w Pisarzowicach⁷, której była współwłaścicielem i której przepustowość przewyższała wielkość zużycia wody na terenie Gminy. Jednakże możliwość odbioru przez tą oczyszczalnię nieczystości ciekłych dowożonych taborem asenizacyjnym były ograniczone, ponieważ mogła ona przyjąć przy założeniu średniej przepustowości na dobę maksymalnie ok. 55 % ścieków powstałych na terenach nieskanalizowanych Gminy.

Wójt podejmował działania mające na celu porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez realizację inwestycji, w ramach których podłączonych do sieci zostanie, do 2023 r., 800 nieruchomości⁸, co ograniczy zasięg gospodarki ściekowej opartej na gromadzeniu nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych.

Urząd był przygotowany do realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej, które zostały w sposób ogólny przypisane Referatowi Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, jednak część istotnych obowiązków, faktycznie wykonywanych przez pracowników, takich jak prowadzenie ewidencji czy analiza sprawozdań przedsiębiorców posiadających zezwolenie na odbiór i transport nieczystości ciekłych, została im formalnie przypisana w toku kontroli NIK⁹, co mogło mieć wpływ na stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości. Pracownikom zapewniono dostęp do podstawowych narzędzi informatycznych umożliwiających prowadzenie niezbędnych ewidencji i rejestrów oraz szkoleń związanych z wykonywanymi zadaniami.

Prowadzone w Urzędzie ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie zawierały informacji niezbędnych do wykorzystania ich w celu przewidzianym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁰.

Gmina nie egzekwowała od wszystkich właścicieli nieruchomości obowiązku zawarcia przez nich umów na usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i wywóz nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczenia opłat za te usługi, wskutek czego umowę na usługę opróżniania zbiorników bezodpływowych zawarło nie więcej niż¹¹ 37% w 2019 r. i 42% w 2020 r. właścicieli nieruchomości w nie wyposażonych. Nie wydawano również decyzji o zastępczych wywozach nieczystości z nieruchomości, których właściciele nie zawarli ww. umowy, mimo iż, wg ewidencji zbiorników bezodpływowych, umowy takiej nie posiadało co najmniej¹² 916 właścicieli nieruchomości w 2019 r. i 840 w 2020 r.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ co stanowiło ok. 16% wszystkich wytworzonych w Gminie ścieków i 73% ścieków pochodzących z terenów nieskanalizowanych.

⁷ W której Gmina Kozy posiada udziały po 61 % w oczyszczalni i w gruncie pod oczyszczalnią.

⁸ W ramach następnego etapu rozbudowy kanalizacji podłączonych zostanie kolejne 83 nieruchomości.

⁹ z dniem 24 lutego 2021 r.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 888. Dalej: „ucpg”.

¹¹ Wyliczenie na podstawie ewidencji zbiorników bezodpływowych.

¹² Poza ewidencją było 217 nieruchomości w 2019 r. i 251 w 2020 r., co do których Urząd nie posiadał wiedzy co do stosowanej w nich instalacji do gromadzenia lub oczyszczania nieczystości ciekłych, ani o fakcie zawarcia umowy przez ich właścicieli (Wyliczenie na podstawie ewidencji nieruchomości zamieszkałych niepodłączonych

kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni ścieków²¹ z terenu Gminy Kozy odprowadzono odpowiednio: 225 152,4 m³ i 229 909,1 m³. Szacunkowa ilość ścieków oczyszczonych w przydomowych oczyszczalniach ścieków wynosiła odpowiednio: 8 493 m³ i 8 681 m³, natomiast taborem asenizacyjnym wywieziono do pięciu oczyszczalni ścieków²² odpowiednio: 7 528,3 m³ i 9 239,4 m³ nieczystości ciekłych²³. Pozostałe wytworzone na terenie gminy nieczystości ciekłe, w ilości 44 172,5 m³ w 2019 r. oraz 48 620,8 m³ w 2020 r. (co stanowiło odpowiednio 15,5% i 16,4% ścieków wytworzonych na terenie gminy i odpowiednio: 73,4% oraz 73,1% ścieków wytworzonych na obszarach nieskanalizowanych), trafiały w stanie nieoczyszczonym do środowiska.

(akta kontroli str. 200-203, 262-266, 409-411)

1.2. Zdolność absorpcji przez gminny system oczyszczania ścieków komunalnych ścieków wytworzonych na obszarach nieskanalizowanych

Na terenie Gminy nie ma oczyszczalni ścieków, ścieki komunalne z terenu Gminy Kozy, systemem kanalizacji sanitarnej wybudowanej przez Gminę odprowadzane są do Oczyszczalni Ścieków zlokalizowanej w Pisarzowicach²⁴ na podstawie porozumienia międzygminnego z dnia 31 maja 2005 r.²⁵

(akta kontroli str. 4, 412-440a)

Zgodnie z projektem budowlanym „Modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach” oraz z pozwoleniem wodno-prawnym²⁶ łączna dobowa przepustowość ww. oczyszczalni wynosiła średnio 2400 m³ na dobę (maksymalnie 3400 m³).

Kierownik ZWIK w Wilamowicach podał, że ww. oczyszczalnia w ciągu roku mogłaby przyjąć i oczyścić 876 000 m³ na rok (przy założeniu, że oczyszczalnia przyjmowałaby dziennie 2400 m³/dobę) oraz 1 241 000 m³ na rok (przy założeniu, że oczyszczalnia przyjmowałaby dziennie 3400 m³/dobę).

(akta kontroli str. 245-257)

W niżej wymienionych latach oczyszczalnia przyjęła i oczyściła ścieki w ilości:

- w 2019 r. – 468 242 m³/rok,

- w 2020 r. – 498 468 m³/rok.

Natomiast dla Gminy Kozy ilości te wynosiły odpowiednio:

- w 2019 r. – 256 971 m³/rok²⁷, - w 2020 r. – 272 811 m³/rok.

(akta kontroli str. 200-203, 245-257)

²¹ Zlokalizowanej w Pisarzowicach.

²² 1. Oczyszczalnia ścieków AQUA w Bielsku-Białej;

2. Oczyszczalnia ścieków Pisarzowice;

3. Oczyszczalnia ścieków Kęty;

4. Oczyszczalnia ścieków Czechowice – Dziedzice;

5. Oczyszczalnia ścieków AQUA Rybarzowice.

²³ w tym okresie dwa podmioty odebrały i przekazały ścieki przemysłowe w objętości 1 616,40 m³ do Oczyszczalni Ścieków AQUA W Bielsku-Białej.

²⁴ Zwanej dalej: „oczyszczalnią”. Udziały Gminy Kozy w oczyszczalni (61%) zostały przekazane, w formie dzierżawy Gminie Wilamowice.

²⁵ Aneksowanego dziewięciokrotnie, aneksy m.in.: zmieniały udział Gminy Kozy w Oczyszczalni Ścieków w Pisarzowicach, jak i określały, że rozwiązanie porozumienia nie może nastąpić przed dniem 31 grudnia 2047, ani przed upływem okresu trwałości projektu - Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Kozy etap X (aneks z dnia 13 marzec 2018 r.), Gmina Kozy zakupiła udział w gruncie zabudowanym oczyszczalnią w wysokości 61 % (aneks nr 8 z dnia 31 października 2019 r.).

²⁶ Nr ZR.6341.2.105.2014.BZ z dnia 2 marca 2015 r.

²⁷ W wartościach ujęte są wody przypadkowe tj. dostające się do sieci przez różnego rodzaju nieszczelności.

2. Przygotowanie urzędu do realizacji zadań związanych z usuwaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych wytworzonych na obszarach nieskanalizowanych

Opis stanu faktycznego

2.1. Przypisanie obowiązków związanych z realizacją zadania związane z usuwaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych na obszarach nieobjętych kanalizacją

Stosownie do obowiązujących w okresie objętym kontrolą Regulaminów Organizacyjnych Urzędu Gminy Kozy³¹, zadania z zakresu gospodarki ściekowej zostały w sposób ogólny przypisane Referatowi Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, m.in., takie jak:

- koordynacja zadań z zakresu gospodarki odpadami stałymi i ciekłymi;
- dbanie o utrzymanie porządku i czystości na terenie Gminy;
- koordynacja wywozu odpadów stałych i ciekłych z terenu Gminy;
- nakazywanie wykonywania niezbędnych urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem lub zabronienie wprowadzania ścieków do wody w przypadku wprowadzania przez właściciela gruntu do wody ścieków nienależycie oczyszczonych.

(akta kontroli str. 13-98)

Ponadto w Urzędzie z dniem 1 kwietnia 2019 r.³² utworzono samodzielne stanowisko ds. kanalizacji sanitarnej, do zadań którego m.in. należało:

- opiniowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków³³,
- koordynowanie spraw związanych z opracowaniem regulaminu i zatwierdzaniem taryf dla zbiorowego odprowadzania ścieków; koordynowanie spraw związanych z uzyskaniem zezwolenia na prowadzenie zbiorowego odprowadzania ścieków oraz uchwalaniem i odprowadzania ścieków³⁴.

(akta kontroli str. 39-65)

Od dnia 1 stycznia 2021 r. wraz z wprowadzeniem zmian do Regulaminu organizacyjnego z dnia 27 maja 2020 r. dwa ww. zadania w zakresie koordynacji spraw, powierzono Referatowi Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska.

(akta kontroli str. 96-98)

W okresie objętym kontrolą zagadnienia związane z gospodarką wodno-ściekową realizowało pięciu pracowników, z czego do dnia zakończenia kontroli trzech (dwóch z Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska oraz jeden zatrudniony na samodzielnym stanowisku pracy ds. kanalizacji sanitarnej), którzy nie mieli faktycznie wykonywanych zadań przypisanych w zakresach czynności, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7-12, 145-146, 322-324)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu realizujący zadania związane z gospodarką ściekową nie brali udziału w szkoleniach związanych z tematyką kontroli. Jednakże Wójt Gminy w wyjaśnieniu podał, że w latach poprzedzających

³¹ W okresie objętym kontrolą NIK w Urzędzie obowiązywały trzy Regulaminy Organizacyjne wprowadzone Zarządzeniami Wójta Gminy Kozy w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy Kozy: [1] o Nr 74/18 z dnia 28 czerwca 2018 r.; [2] o Nr 39/19 z dnia 25 marca 2019 r.; [3] 66/20 z dnia 27 maja 2020 r. (zmieniony Zarządzeniem Nr 170/20 z dnia 30 grudnia 2020 r. – które, nie zmieniło wymienionych zadań).

³² Wraz z wejściem w życie Regulaminu Organizacyjnego z dnia 25 marca 2019 r.

³³ Do dnia zakończenia kontroli.

³⁴ Do dnia 31 grudnia 2020 r.

i transportu nieczystości ciekłych oraz prowadzenia postępowania w tym zakresie, a także prowadzenia ewidencji wydanych decyzji zezwalających na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Wójt Gminy Kozy podał, że ww. pracownik zadania te wykonywał na podstawie pkt 24 wymienionego zakresu czynności o treści „realizacja innych zadań powierzonych przez kierownika Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska”. W toku kontroli NIK zadania te, jak i zadanie dotyczące kontroli mieszkańców w zakresie prawidłowości prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej na terenie nieruchomości pismem nr OrS.2121.10.2021.BS z dnia 24 lutego 2021 r. dodano do zakresu czynności innego pracownika również inspektora zatrudnionego w tym samym referacie.

(akta kontroli str. 116-119, 145-146, 322-325)

NIK wskazuje, że nieprzypisanie zadań lub zbyt ogólne ich sformułowanie sprzyja powstawaniu luk kompetencyjnych, których konsekwencje mogły wpłynąć na stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości związane z nadzorem nad przestrzeganiem przepisów ucpg.

OCENA CZĄSTKOWA

Zadania w zakresie gospodarki ściekowej zostały w sposób ogólny przypisane Referatowi Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, a część istotnych obowiązków, faktycznie wykonywanych przez pracowników, takich jak: prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, ewidencji wydanych decyzji zezwalających na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, jak i analiza sprawozdań przedsiębiorców posiadających zezwolenie na odbiór i transport nieczystości ciekłych, przeprowadzanie kontroli realizacji przez właścicieli nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej obowiązków wynikających z przepisów ucpg i Regulaminu została im formalnie przypisana dopiero w toku kontroli NIK z dniem 24 lutego 2021 r. Pracownikom zapewniono dostęp do podstawowych narzędzi informatycznych umożliwiających prowadzenie niezbędnych ewidencji i rejestrów oraz szkoleń związanych z wykonywanymi obowiązkami.

OBSZAR

3. Egzekwowanie obowiązków właścicieli nieruchomości niepodłączonych do kanalizacji

Opis stanu faktycznego

3.1. Uregulowanie zasad prowadzenia gospodarki ściekowej na terenach nieskanalizowanych

W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywał regulamin utrzymania czystości uchwalony przez Radę Gminy w dniu 18 maja 2017 r.³⁶, który obowiązywał w okresie od dnia 1 października 2017 do dnia 31 grudnia 2020 r.³⁷. Regulamin, zgodnie z art. 4 ust. 1 ucpg, przed uchwaleniem przez Radę Gminy został pozytywnie zaopiniowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku-Białej. W dniu 10 listopada 2020 r.³⁸, Rada Gminy uchwaliła nowy regulamin, który obowiązuje od dnia 1 stycznia 2021 r.³⁹

(akta kontroli str. 120-137)

³⁶ Uchwałą nr XXVIII/227/17 Rady Gminy Kozy z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kozy. Dalej: „Regulamin”.

³⁷ Postanowienie nr ONS-HKiŚ/4520/13/2017 z dnia 17 maja 2017 r. – bez uwag.

³⁸ Podjęty Uchwałą Nr XXVIII/227/17 Rady Gminy Kozy z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kozy.

³⁹ Postanowienie nr ONS-HKiŚ.4332.19.2020 z dnia 9 listopada 2020 r. w zakresie projektu uchwały w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Kozy – bez uwag

– ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków, w której znajdowało się 92 nieruchomości posiadających przydomową oczyszczalnię ścieków (wg stanu na dzień 11 lutego 2021 r.).

(akta kontroli str. 155-158)

Urząd prowadził ww. ewidencje w formie elektronicznej (w programie Microsoft Excel) od 2013 r.

(akta kontroli str. 155-156, 159-160)

Ewidencja zbiorników bezodpływowych zawierała następujące pozycje:

- Liczba porządkowa (kolumna 1);
- Miejscowość (kolumna 2);
- Nr domu/budynku (kolumna 3);
- Opis - informacja o posiadaniu zbiornika (kolumna 4);
- Umowa ścieki – informacja o zawarciu umów na usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych (kolumna 5);
- Dane zliczeniowe⁴⁴ (kolumna 6);
- Wywozy (kolumny 7-16).

(akta kontroli str. 159-186)

Ewidencja przydomowych oczyszczalni zawierała następujące dane:

- Liczba porządkowa (kolumna 1);
- Zgłoszenie do eksploatacji – data zgłoszenia przydomowej oczyszczalni do eksploatacji (kolumna 2);
- Znak sprawy (kolumna 3);
- Imię i nazwisko – dane właściciela nieruchomości posiadającej przydomową oczyszczalnię ścieków (kolumna 4);
- Ulica, nr budynku – punkty adresowe nieruchomości posiadających przydomową oczyszczalnię ścieków (kolumny 5 i 6);
- Opis: Typ oczyszczalni; ilość ścieków/przepustowość (kolumny 7 i 8);
- Uwagi – odnotowywano informację o możliwości podpięcia do kanalizacji sanitarnej (kolumna 9).

(akta kontroli str. 155-158)

Ewidencja zbiorników bezodpływowych wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 i 2020 zawierała 1445 nieruchomości i była ona niekompletna (nie zawierała wszystkich nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej). Zarówno ewidencja zbiorników bezodpływowych, jak i ewidencja przydomowych oczyszczalni nie zawierały elementów informacji zapewniających możliwość rzetelnej realizacji celu określonego w art. 3 ust. 3 ucp, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 155-156, 159-160)

W sprawozdaniu SG-01 za rok 2019 podano dane niezgodne ze stanem faktycznym: wykazano 1808 zbiorników bezodpływowych, podczas gdy zgodnie

⁴⁴ kolumna ta była związana z kolumną „umowy”, tam gdzie właściciel nieruchomości posiadał umowę było wpisane „1”.

kontrolowanych przypadkach Urząd uzyskał informację o zawartych przez właścicieli nieruchomości umowach⁵¹.

(akta kontroli str. 476-478)

Wójt w wyjaśnieniach podał, że: w jednym przypadku, wobec nieprzedłożenia przez właściciela nieruchomości faktur za ścieki Urząd Gminy Kozy skierował sprawę, ze względu na podejrzenie nieszczelności osadnika, do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego (pismo Nr KOŚ.6324.1.2019.BK z dnia 27 marca 2019 r.) w Bielsku-Białej (do dnia 19 lutego 2021 r. PIMB nie przesłał do UG Kozy wyników kontroli), natomiast w drugim przypadku właściciel nieruchomości oświadczył, że wywozi nieczystości ciekłe dwa razy do roku, ale nie przechowywał rachunków. Wobec złożonego oświadczenia UG Kozy pouczył właściciela nieruchomości o konieczności gromadzenia dowodów uiszczania opłat za usługi wywozu nieczystości ciekłych w przypadku kolejnej kontroli. W trakcie przeprowadzonych kontroli, sprawdzono również, czy częstotliwość wywozów nieczystości płynnych była adekwatna do ilości wody zużytej na terenie danej nieruchomości.

(akta kontroli str. 327-333)

W 2020 r. wezwano 50 właścicieli/użytkowników nieruchomości i przeprowadzono kontrole gospodarki wodno-ściekowej na ich terenie, w tj.:

- 32 kontrole w związku z interwencją mieszkańców;
- 18 kontroli z inicjatywy Urzędu.

(akta kontroli str. 478-480)

Analiza kontroli przeprowadzonych przez Urząd w 2020 r. wykazała, że:

- na 50 skontrolowanych nieruchomości: w 46 przypadkach ilość wywożonych ścieków była nieadekwatna do ilości zużytej wody⁵², w 3 przypadkach – właściciele nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków przedłożyli dowody potwierdzające proporcjonalną do zużycia wody częstotliwość wywozu osadów, natomiast w jednym przypadku właściciel nieruchomości nie przedłożył faktur za wywóz nieczystości, co uniemożliwiało ustalenie czy ilość wywożonych ścieków była adekwatna do zużycia wody. We wszystkich kontrolowanych przypadkach Urząd uzyskał informację o posiadaniu przez właścicieli nieruchomości umów, poza jednym przypadkiem z czterech skierowanych na Policję (postępowanie w tej sprawie zostało umorzone)⁵³.

(akta kontroli str. 478-480)

W sprawie wyżej opisanego przypadku braku faktur, Wójt Gminy Kozy w wyjaśnieniach podał, że właściciel nieruchomości nie przedłożył dowodów potwierdzających wywóz ścieków, w piśmie wyjaśniającym oświadczył, że nie wiedział o obowiązku przechowywania faktur za wywóz ścieków.

(akta kontroli str. 327-333)

W 2019 r., w zakresie sześciu właścicieli nieruchomości⁵⁴ Urząd zwrócił się pisemnie do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Bielsku-Białej

⁵¹ 55 umów zawartych przed wezwaniem z Urzędu, 25 zawartych po kontroli, 10 ustnych i 5 spraw umorzonych przez Policję (pięć umów).

⁵² Z czego w 43 przypadkach właściciele zostali pouczeni, w trzech sprawach skierowano na Policję.

⁵³ 25 umów zawartych przed wezwaniem z Urzędu, 18 umów zawartych po kontroli z Urzędu, 3 umowy ustne i 4 sprawy umorzone przez Policję (z czego Urząd uzyskał informację, że trzech właścicieli nieruchomości ma zawarte, natomiast nie posiadał informacji odnośnie jednej nieruchomości).

⁵⁴ Pismem Nr KOŚ.6324.1.2019.BK z dnia 27 marca 2019 r. (z czego pięć było kontrolowanych przez Urząd, a jedna dotyczyła osoby, która złożyła skargę).

przez właścicieli nieruchomości umów na wywóz osadów przy wszystkich ujętych w niej punktach adresowych.

(akta kontroli str. 155--186)

W sprawie sposobu prowadzenia ewidencji Zastępca Wójta w wyjaśnieniach podał, że z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie wynika, jakie dane powinny zawierać ewidencje, przepis określa jedynie cel, dla którego ewidencje mają być prowadzone, wskazując, że były one wykorzystane do opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Kozy. Jako przyczyny niekompletności ewidencji wskazał: braki kadrowe, ograniczenia czasowe i obciążenie pracowników odpowiedzialnych za prowadzenie ewidencji dużą ilością obowiązków z różnych dziedzin. Wyjaśnił również, że po uzupełnieniu ewidencji zbiorników bezodpływowych, UG Kozy będzie wykorzystywał zawarte w niej dane do przeprowadzania kontroli.

(akta kontroli str. 494-502)

NIK wskazuje, że zgodnie z art. 3 ust. 3 ucp, pierwszym celem prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych jest kontrola częstotliwości ich opróżniania, sposób prowadzenia przez Urząd ewidencji ograniczał możliwość wykorzystanie jej w tym celu.

2. Urząd w ograniczonym zakresie przeprowadzał kontrole posiadania umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz usuwania osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków, mimo iż umowę tego typu usługi zawarło jedynie⁵⁶ ok. 34,5 % w 2019 r. i 39,4 % w 2020 r. właścicieli nieruchomości wyposażonych w takie instalacje, co zdaniem NIK, wskazuje na niewłaściwy nadzór, o którym mowa w art. 5 ust. 6 ucp⁵⁷.

Gmina nie realizowała również obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 6 ucp, dotyczącego organizowania tzw. zastępczych wywozów nieczystości ciekłych w przypadku, gdy właściciele nieruchomości nie zawarli umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych. Mając na uwadze liczbę nieruchomości, których właściciele, zgodnie z danymi pochodzącymi z ewidencji zbiorników bezodpływowych nie posiadali ww. umowy, liczba niewydanych decyzji wynosiła nie mniej⁵⁸ niż 916 w 2019 r. i 840 w 2020 r. Zgodnie z art. 6 ust. 11 ucp opłaty za zastępcze opróżnianie zbiorników stanowią dochód gminy. Uwzględniając szacunkową ilość ścieków nieoczyszczonych, która znalazła się poza gminnym systemem gospodarki ściekowej (44 172 m³ w 2019 r. i 48 621 m³ w 2020 r.), w związku z niewydawaniem decyzji o zastępczym wywozie, szacunkowa wysokość nienaliczonych z tego tytułu opłat, przy zastosowaniu uchwalonej w Gminie górnej stawce 50 zł za wywóz 1 m³ nieczystości ciekłych, wyniosłaby w 2019 r. 2208,6 tys. zł, a w 2020 r. 2431,1 tys. zł.

Realizując procedurę zastępczego wywozu nieczystości ciekłych Gmina poniosłaby koszty tej czynności zgodnie z rynkową ceną za tego typu usługi. W okresie objętym kontrolą przedsiębiorca, który odbierał największą ilość nieczystości stosował stawkę 35 zł za m³ w 2019 r. i 38 zł za m³ w 2020 r.

(akta kontroli str. 138, 155-186, 409-411, 476-478)

⁵⁶ Wyliczenie na podstawie ewidencji: zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni na terenie Gminy Kozy.

⁵⁷ Kontrolą objęto 5,4% nieruchomości niepodłączone do sieci kanalizacyjnej w 2019 r. i 2,8% w 2020 r.

⁵⁸ Urząd nie dysponował wiedzą o rodzaju stosowanej instalacji i o sposobie pozbywania się nieczystości ciekłych z 217 nieruchomości w 2019 r. i 251 w 2020 r., których nie ujęto w ewidencjach zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Rada w 2012 r. uchwaliła⁵⁹ wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str.148-154)

W okresie objętym kontrolą ważnych było 16 zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Natomiast na dzień 10 lutego 2021 r. ważnych było 15 zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych⁶⁰.

(akta kontroli str. 140-144)

Badanie terminowości i kompletności sprawozdań składanych przez przedsiębiorców w 2019 r. i 2020 r. wykazało, że:

- przedsiębiorcy posiadający zezwolenie terminowo wywiązywali się z obowiązku przekazywania Wójtowi sprawozdań kwartalnych zgodnie z art. 9o ust. 2 ucpg, tj. w terminie do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy.
- wszystkie sprawozdania, zgodnie z art. 9o ust. 3 i 4 ucpg, zawierały: dane identyfikujące podmiot lub osobę dokonującą ww. czynności wraz z numerem zezwolenia, informacje o kwartale i roku, za jaki były sporządzane sprawozdania oraz o ilości odebranych z obszaru gminy ścieków, a także informacje o ilości przekazanych do stacji zlewnej odebranych z obszaru gminy nieczystości ciekłych, z podziałem na bytowe, komunalne i przemysłowe ze wskazaniem nazwy i adresu stacji zlewnej, do której zostały one przekazane. Sprawozdania te zawierały również liczbę właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane nieczystości ciekłe, datę ich sporządzenia oraz podpis przedsiębiorcy lub osoby upoważnionej.

W przypadku zawarcia, w danym kwartale objętym sprawozdaniem, umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych lub ich rozwiązania czy wygaśnięcia do sprawozdań załączane były wykazy z danymi właścicieli takich nieruchomości.

(akta kontroli str. 147, 263-266)

Podmiot odbierający największą ilość ścieków w sprawozdaniach wykazał, że w 2019 r. wywiózł łącznie 2 098,15 m³ natomiast z informacji uzyskanych od operatora oczyszczalni ścieków wynika, że do stacji zlewnej dowiózł 2 610,95 m³, natomiast w 2020 r. wykazał 2193,80 m³ dane, które były zgodne z danymi podanymi przez operatora oczyszczalni ścieków. Jak wyjaśnił Przedsiębiorca, różnica wynika z omyłkowego nieuwjęcia w sprawozdaniu kwartalnym dwóch faktur z dwóch miesięcy, na 512,80 m³ ścieków łącznie⁶¹. W zakresie stawki za wywiezienie jednego metra sześciennego nieczystości podał, że: w 2019 r. pobierał 35 zł, a w 2020 r. – 38 zł.

(akta kontroli str. 245-249, 348-373)

W związku z powyższym, Zastępca Wójta wyjaśnił, że pracownik Urzędu Gminy Kozy każdorazowo sprawdzał sprawozdania składane przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników

⁵⁹ Uchwała nr XX/145/12 z dnia 5 października 2012 r. Do uchwały wprowadzono zmiany uchwałą Nr XXI/152/12 Rady Gminy Kozy z dnia 9 listopada 2012 r. zmieniająca uchwałę nr XXI/152/12 Rady Gminy Kozy z dnia 5 października 2012 r.

⁶⁰ Wg ewidencji udzielonych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych prowadzonej w formie elektronicznej.

⁶¹ Przedsiębiorca w sprawozdaniu za II kwartał 2019 r. nie ujął ilości przekazanych nieczystości ciekłych z dwóch faktur: [1] o Nr 44/OSD/2019/ZWIK z dnia 8 maja 2019 r. – 307,65 m³, [2] o Nr 59/OSD/2019/ZWIK z dnia 31 maja 2019 r. – 205,15 m³

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

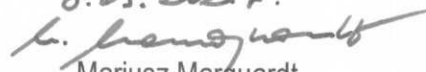
Katowice, dnia 29 czerwca 2021 r.

Kontroler prowadzący
Bogusław Gębica
Doradca ekonomiczny

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał z up. Dyrektora Delegatury
NIK w Katowicach:

8.08.2021 r.

Mariusz Marquardt
Wicedyrektor Delegatury NIK
w Katowicach